

Bài giảng 6

Tổng cung – Tổng cầu

Trường Chính sách Công và Quản lý Fulbright
Đại học Fulbright Việt Nam
Học kỳ Thu 2018 – 2019

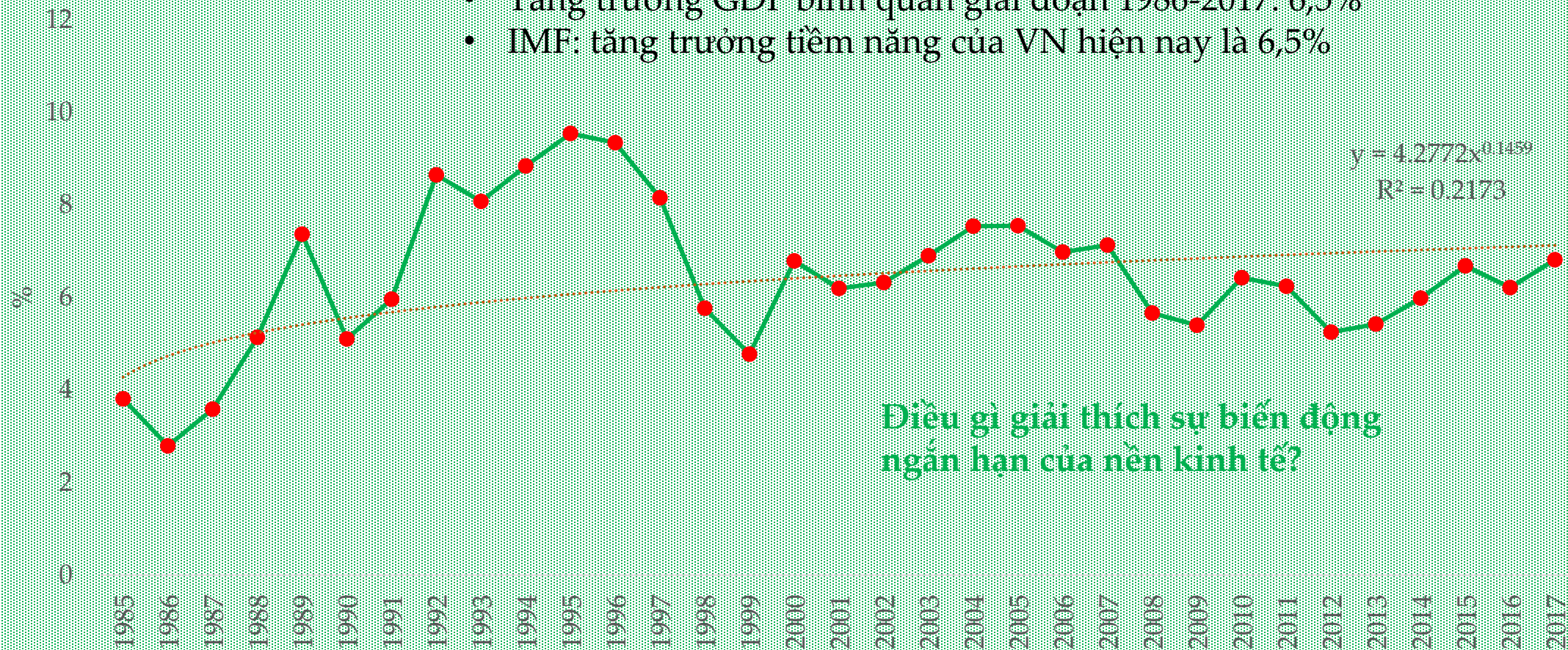
Đỗ Thiên Anh Tuấn

Nội dung

- Tổng cầu
- Tổng cung
- Sự dịch chuyển của tổng cung và tổng cầu
- Kinh tế học phía cầu và phía cung

Xu hướng tăng trưởng trong 3 thập niên qua ở Việt Nam

- Tăng trưởng GDP bình quân giai đoạn 1986-2017: 6,5%
- IMF: tăng trưởng tiềm năng của VN hiện nay là 6,5%

Nguồn: WDI, Đỗ Thiên Anh Tuấn 2018

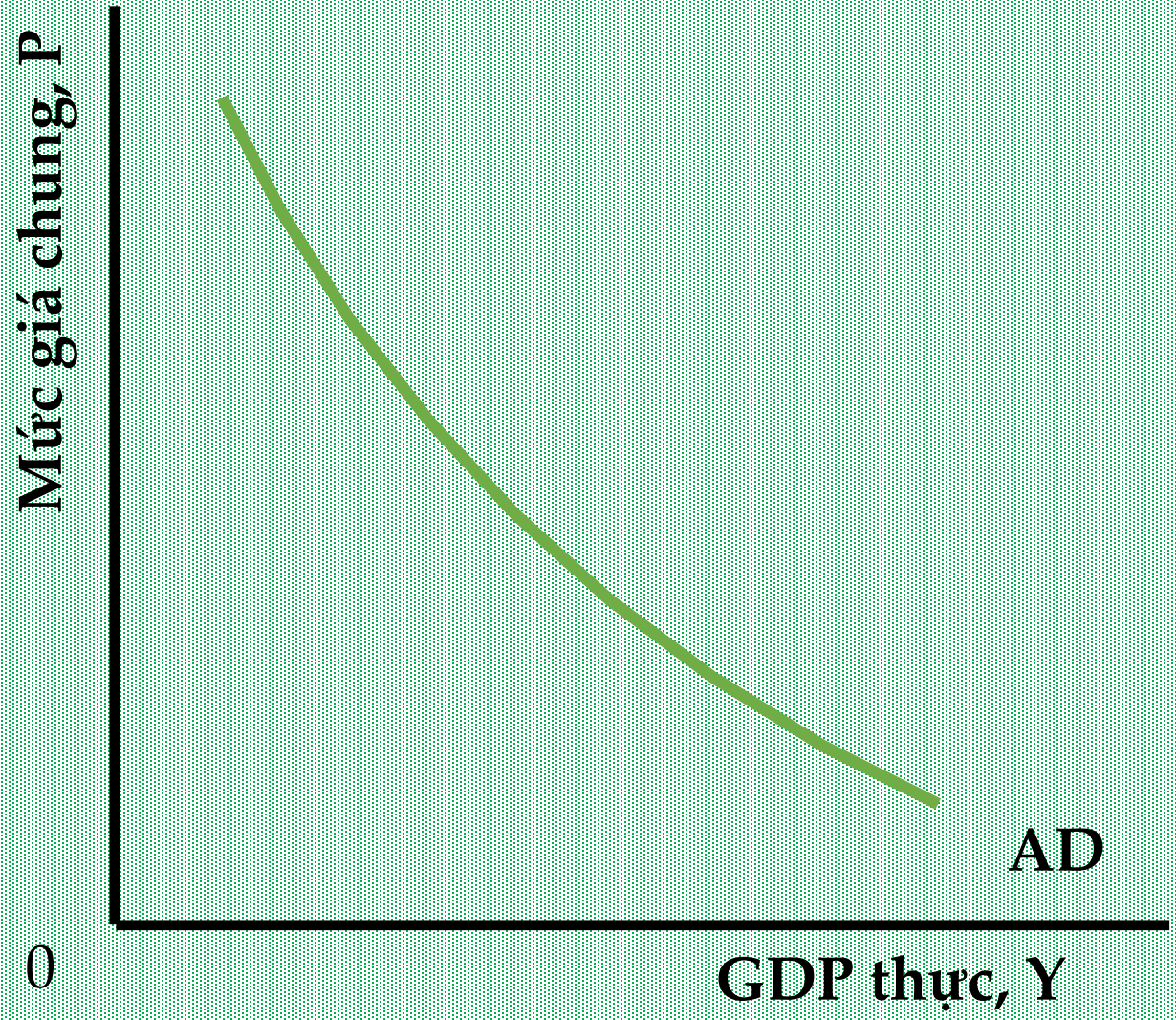
Tổng cầu (AD)

- Tổng cầu thể hiện tổng sản lượng hàng hóa và dịch vụ mà người tiêu dùng, doanh nghiệp, chính phủ và người nước ngoài sẵn lòng và có khả năng mua tại các mức giá khác nhau
- Đường tổng cầu có độ dốc âm là do:
 - Hiệu ứng lãi suất
 - Hiệu ứng cân bằng thực (hiệu ứng tài sản)
 - Hiệu ứng sức mua bên ngoài
- Phương trình tổng cầu tổng quát

$$Y = Y^d\left(\frac{M}{P}, G, T, \varepsilon_i\right)$$

Trong đó ε_i là véc tơ các biến ngoại sinh i tác động đến tổng cầu

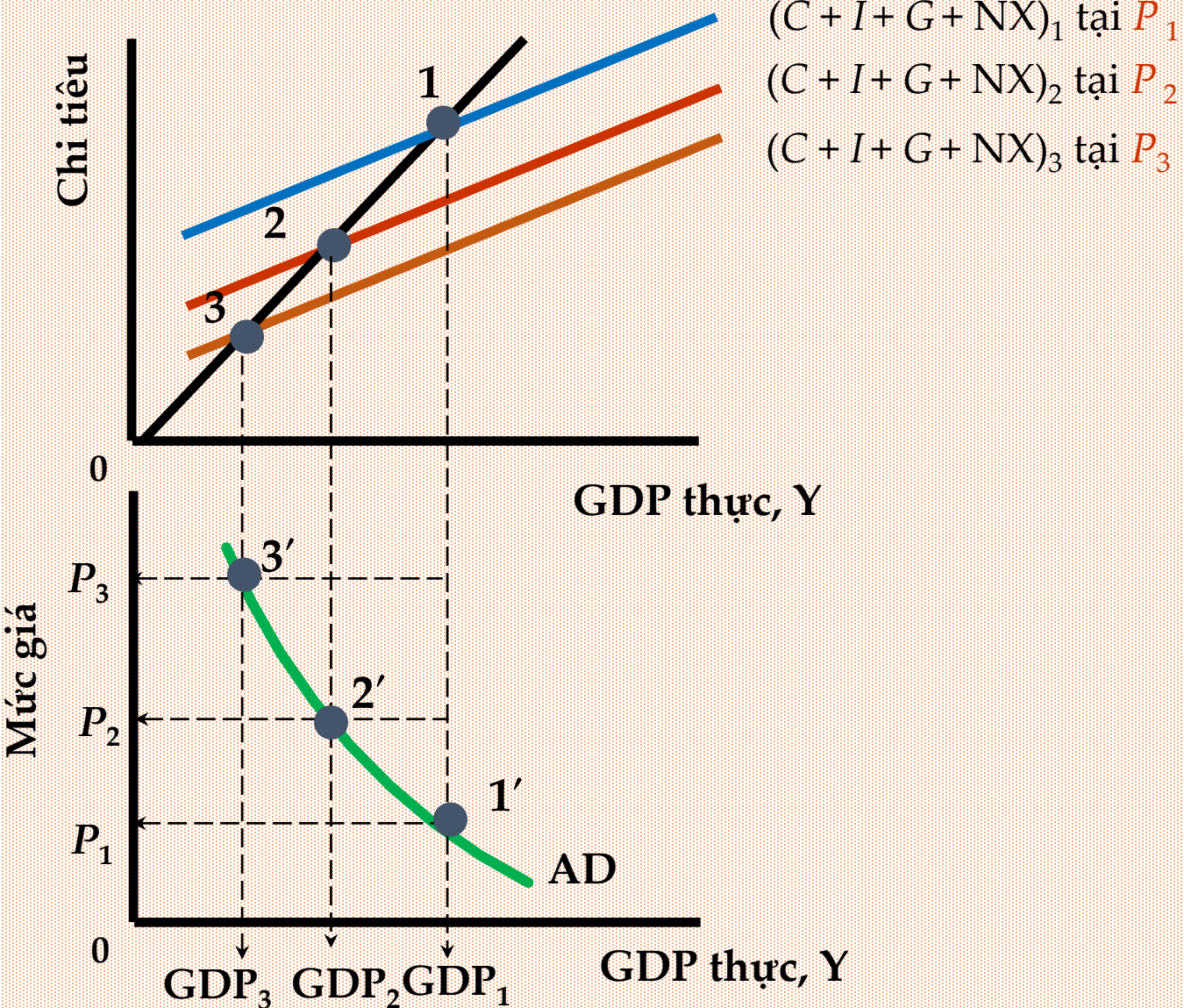
Đường tổng cầu

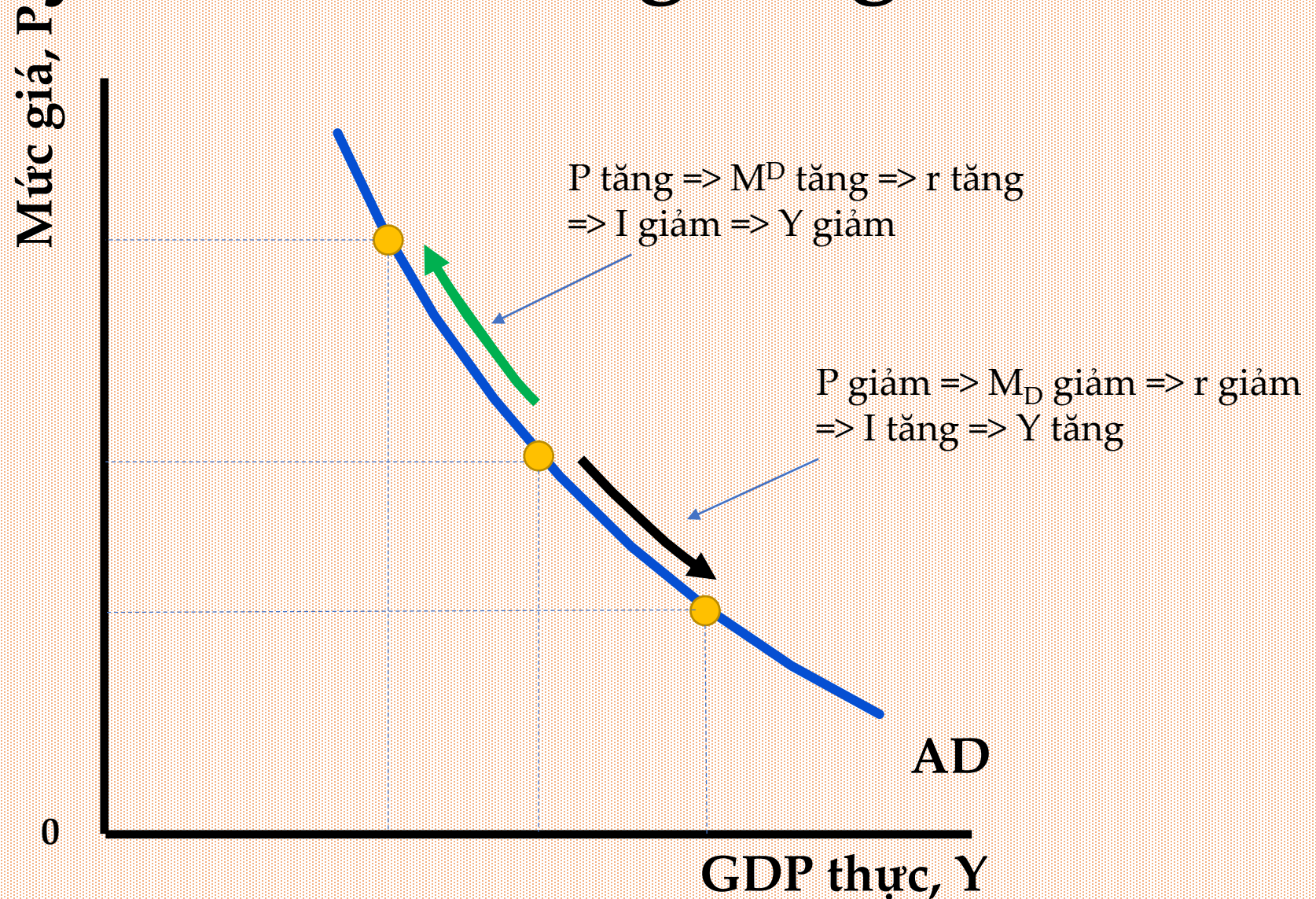
Đường tổng cầu dốc xuống

- **Hiệu ứng lãi suất**
 - Khi mức giá tăng lên làm cho lãi suất danh nghĩa cũng tăng lên, từ đó làm giảm đầu tư của nền kinh tế.
- **Hiệu ứng cân bằng thực (hiệu ứng của cải)**
 - Ở mức giá cao hơn, giá trị thực của các tài sản tài chính mà người dân nắm giữ giảm xuống, làm giảm của cải, từ đó giảm tiêu dùng xã hội.
- **Hiệu ứng sức mua bên ngoài**
 - Giá hàng hóa trong nước tăng tương đối so với giá hàng hóa nước ngoài làm tăng nhập khẩu và giảm xuất khẩu, khiến cho xuất khẩu ròng giảm

Sự hình thành của Tổng cầu

Sự di chuyển trên đường tổng cầu AD

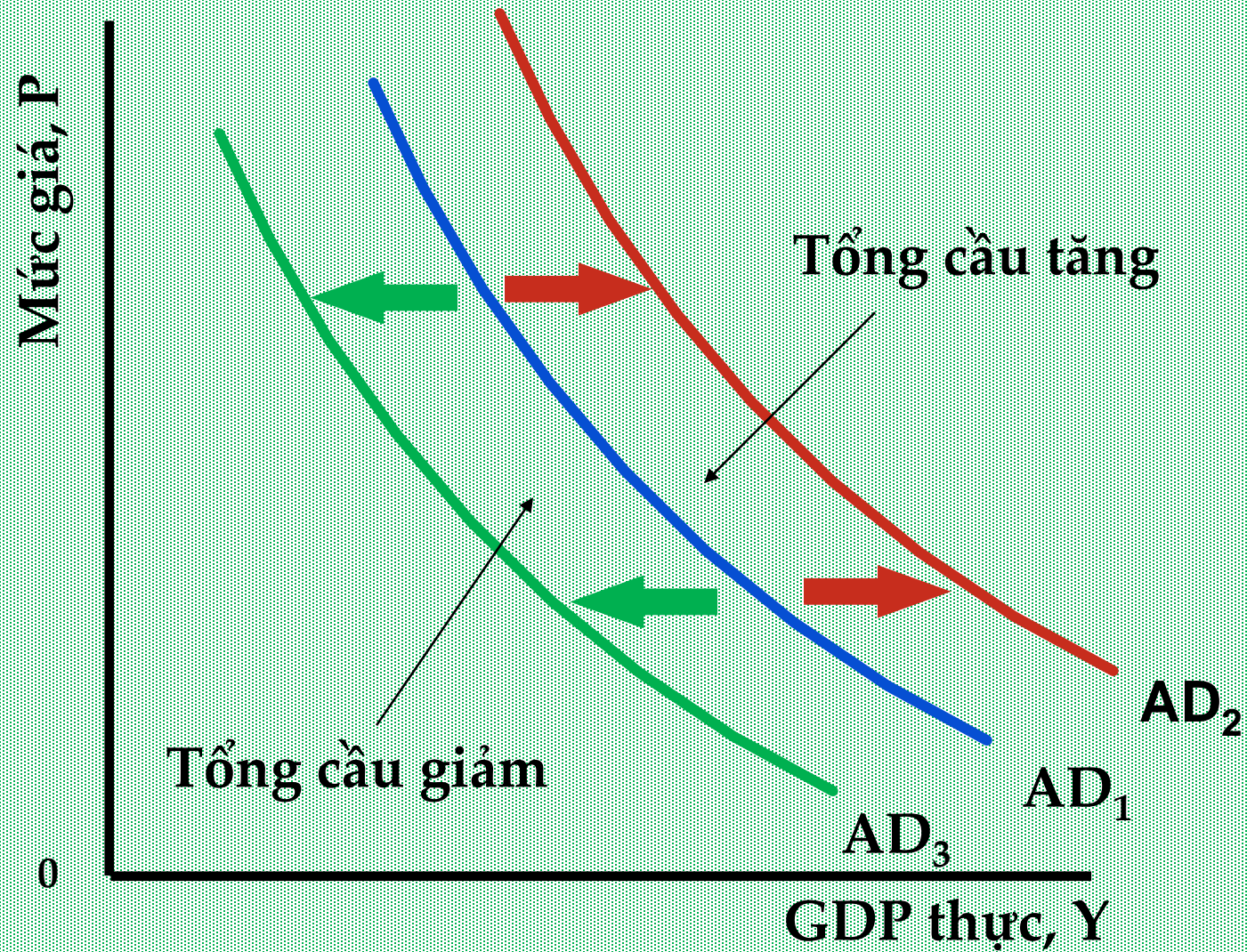
Các yếu tố làm dịch chuyển đường tổng cầu AD

- **Chi tiêu hộ gia đình**
 - Thị trường chứng khoán bùng nổ/suy giảm
 - Sở thích tiêu dùng hay tiết kiệm
 - Tăng/giảm thuế thu nhập, trợ cấp chính phủ
- **Chi tiêu đầu tư**
 - Đầu tư tài sản cố định, vốn lưu động
 - Sự kỳ vọng: lạc quan hay bi quan về triển vọng kinh tế
 - Lãi suất, chính sách tiền tệ
 - Chính sách thuế, bảo hiểm xã hội
- **Chi tiêu và thuế của chính phủ**
 - Chi thường xuyên, đầu tư phát triển
 - Vay nợ của chính phủ
 - Thay đổi các chính sách thuế
- **Xuất khẩu và nhập khẩu**
 - Tăng trưởng/suy thoái của kinh tế thế giới, các nước có quan hệ ngoại thương
 - Lên giá hay giảm giá đồng tiền
- **Niềm tin, sự kỳ vọng**
 - Lạc quan và bi quan
 - Kỳ vọng tự phát sinh

Các yếu tố xác định tổng cầu

Yếu tố	Cấu phần GDP C,I,G,NX	Tác động tăng của yếu tố lên AD	Tác động giảm của yếu tố lên AD
Thuế	C,I	Giảm AD ←	Tăng AD →
Lãi suất	C,I	Giảm AD ←	Tăng AD →
Niềm tin	C,I	Tăng AD →	Giảm AD ←
Sức mạnh đồng tiền	NX	Giảm AD ←	Tăng AD →
Chi tiêu chính phủ	G	Tăng AD →	Giảm AD ←

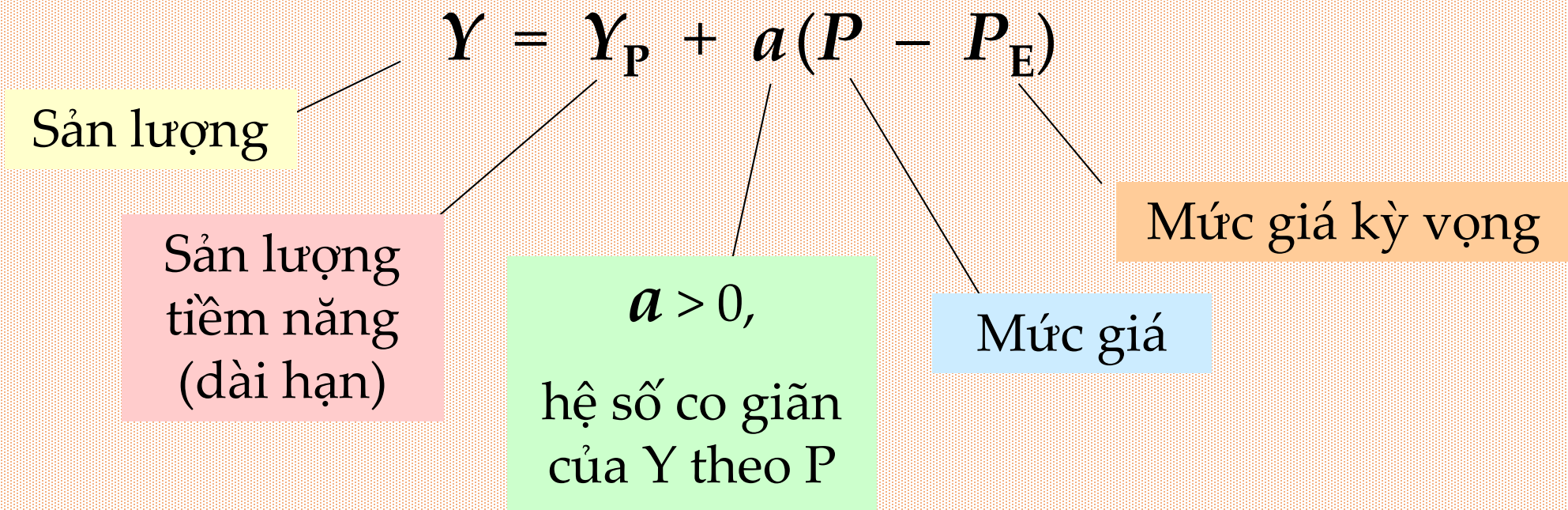
Dịch chuyển tổng cầu

Tổng cung

- Tổng cung biểu thị mức tổng sản lượng thực mà nền kinh tế sẽ sản xuất tại các mức giá nhất định
- Phương trình tổng cung tổng quát

$$Y = Y^S\left(\frac{W}{P}, \frac{P}{P_E}, \varepsilon_i\right)$$

Tại sao đường tổng cung dốc lên?

- **Lý thuyết tiền lương kết dính**
 - Trong ngắn hạn tiền lương danh nghĩa bị kết dính hay thường điều chỉnh chậm chạp (do điều khoản hợp đồng hoặc quy ước của xã hội)
 - DN và người lao động ký kết hợp đồng dựa vào giá kỳ vọng P_E
 - Nếu $P > P_E \Rightarrow$ doanh thu của DN tăng nhưng chi phí không tăng tương xứng \Rightarrow lợi nhuận nhiều hơn \Rightarrow sản xuất nhiều hơn \Rightarrow tăng sản lượng và nhân dụng
- **Lý thuyết giá cả kết dính**
 - Nhiều loại giá kết dính trong ngắn hạn do chi phí điều chỉnh giá tốn kém
 - DN dựa vào giá kỳ vọng P_E để định giá
 - Giá sử khi NHTW tăng cung tiền ngoài dự kiến $\Rightarrow P$ tăng
 - Trong ngắn hạn, DN không có chi phí thực đơn sẽ tăng giá ngay; DN có chi phí thực đơn chậm tăng giá \Rightarrow giá tương đối của DN có chi phí thực đơn giảm \Rightarrow tăng cầu hàng hóa của DN đó \Rightarrow tăng sản lượng và nhân dụng
- **Lý thuyết về sự nhầm lẫn**
 - DN nhầm lẫn giữa việc thay đổi giá với thay đổi giá tương đối của sản phẩm DN
 - Khi $P > P_E$, DN sẽ tưởng là giá sản phẩm của mình tăng lên trước khi mức giá chung tăng lên \Rightarrow DN tin rằng giá tương đối đang tăng \Rightarrow tăng sản lượng và nhân dụng

Kết luận từ ba lý thuyết về tổng cung

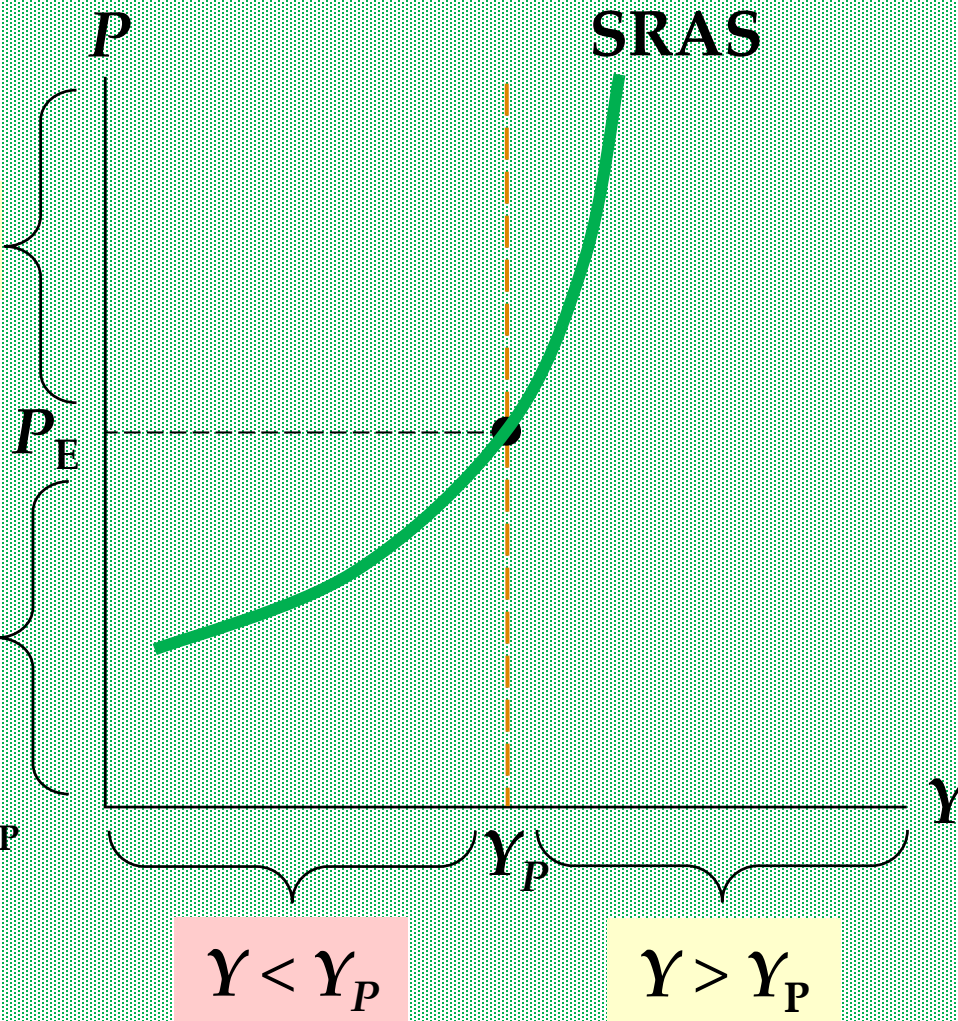
$$Y = Y_P + a(P - P_E)$$

Khi $P > P_E$

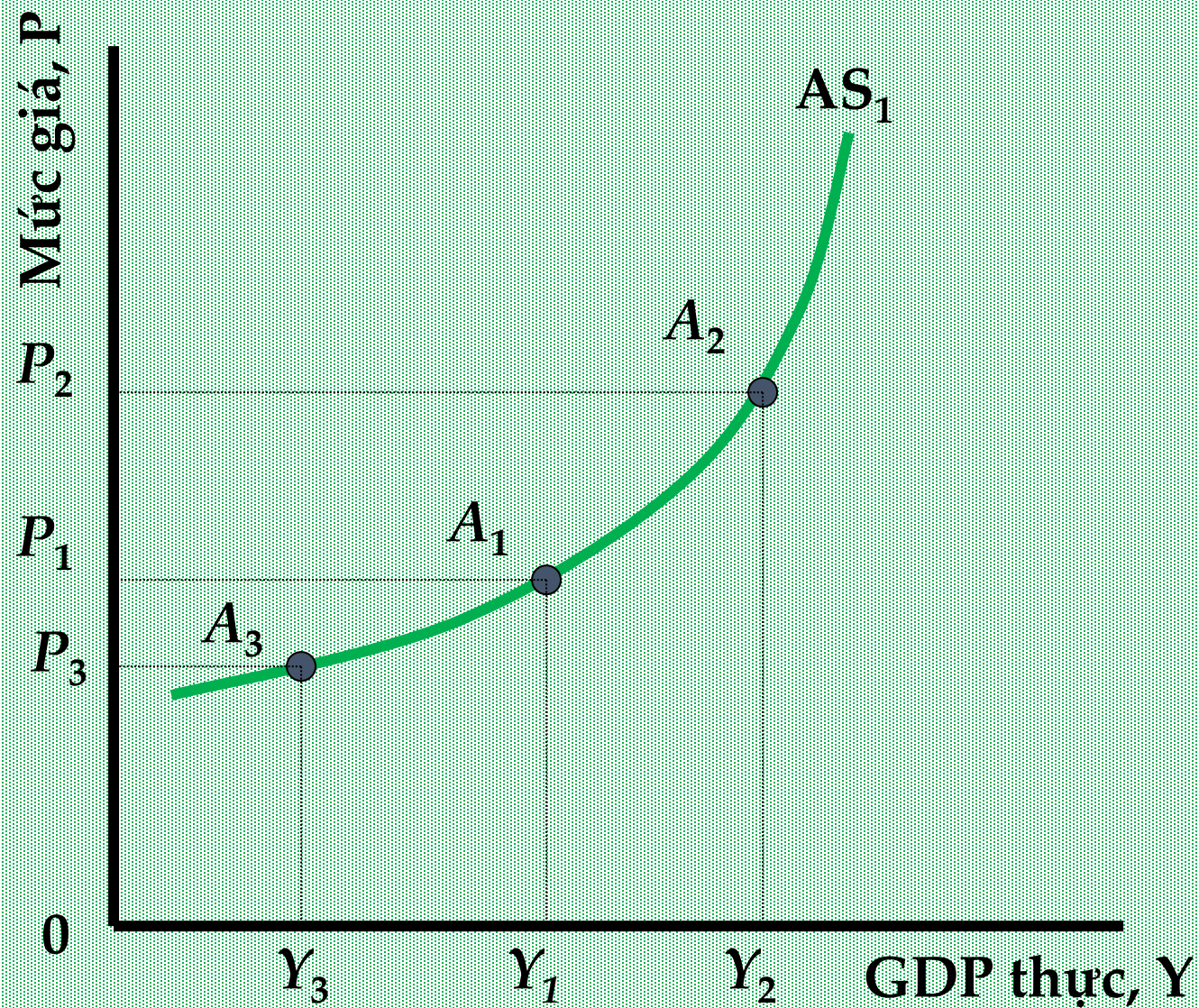
Mức giá kỳ vọng

Khi $P < P_E$

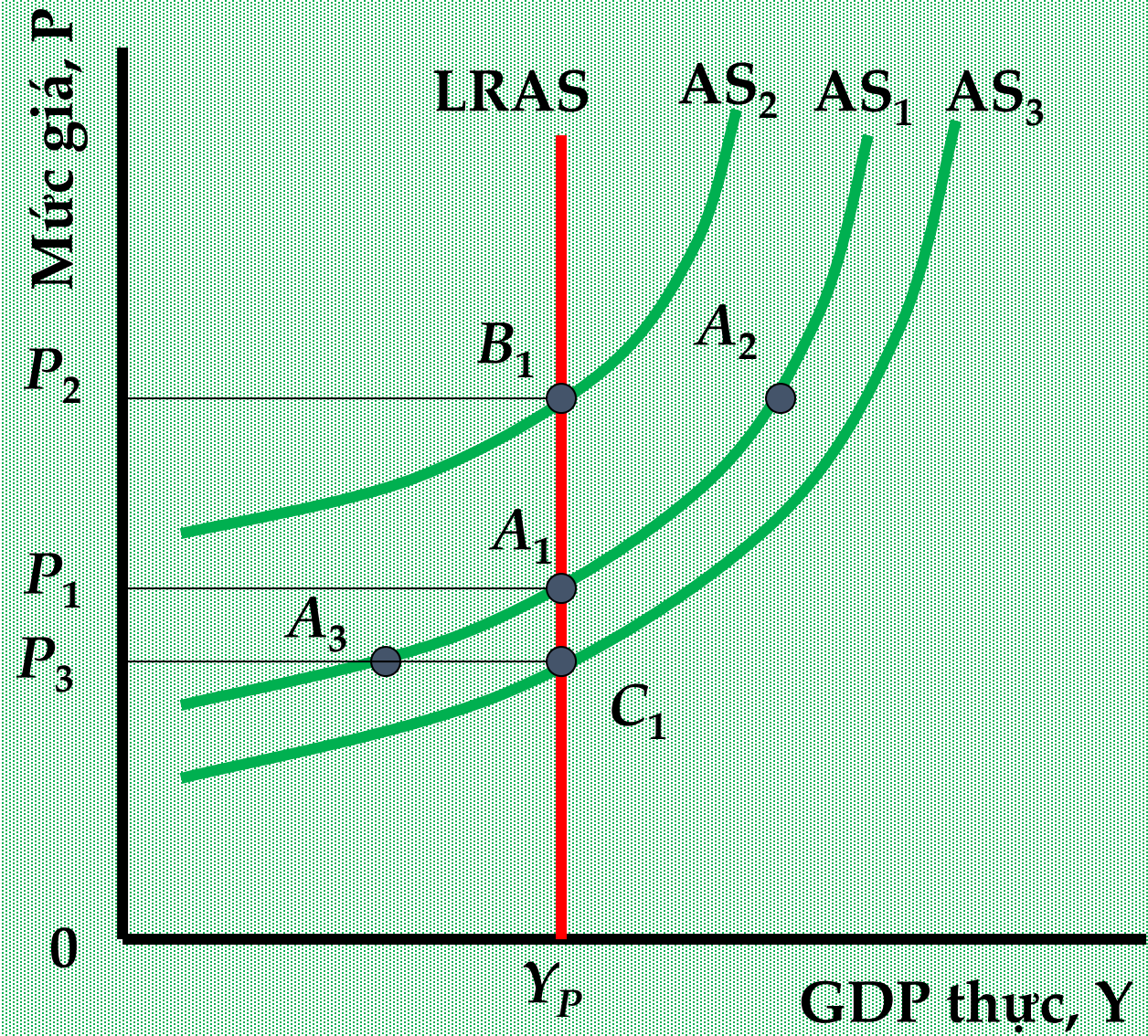
Sản lượng Y lệch khỏi sản lượng tiềm năng Y_P khi mức giá P lệch khỏi mức giá kỳ vọng P_E .

Tổng cung ngắn hạn

Tổng cung dài hạn

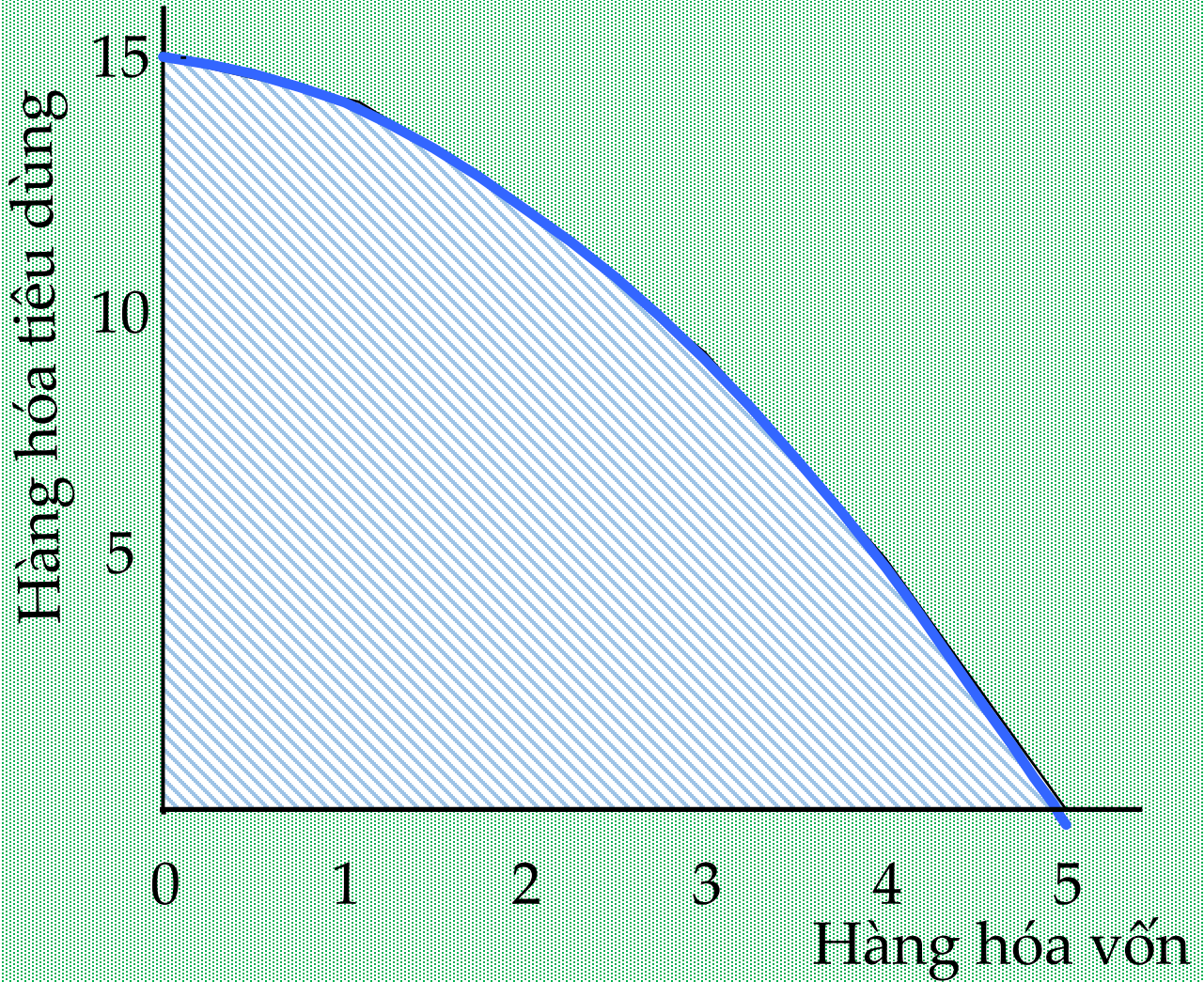
Tổng cung dài hạn (LRAS)

- Sản lượng tự nhiên (Y_P) được quyết định bởi trữ lượng vốn và tài nguyên (K), lao động (L), và trình độ công nghệ (T).

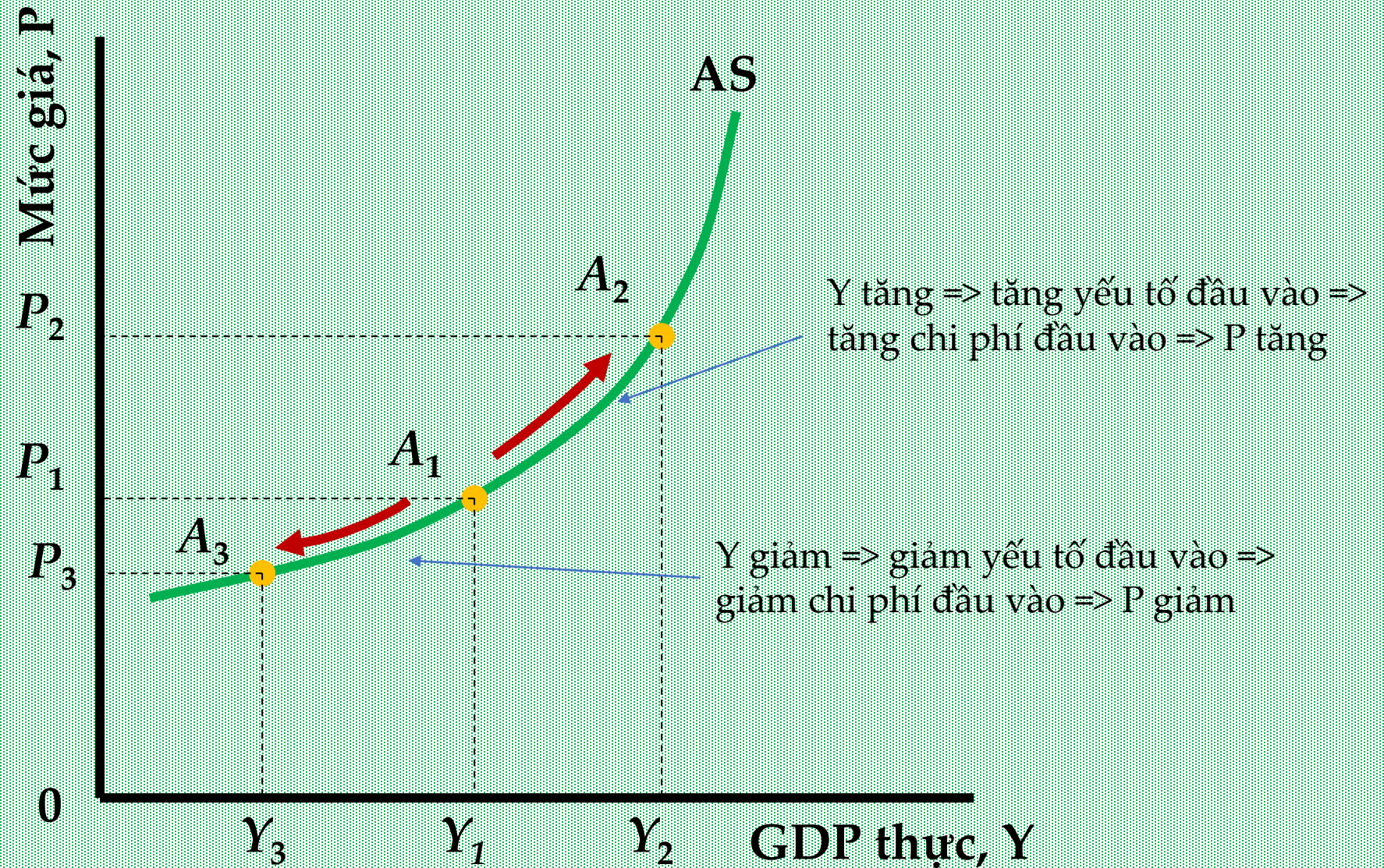
$$Y_P = f(K, L, T)$$

- Mức giá tăng không làm thay đổi các yếu tố này nên tác động đến Y_P . (Sự phân đôi cổ điển)
- Các yếu tố làm tăng Y_P :
 - **Tác động đến K :** đầu tư vào nhà máy, thiết bị, cơ sở hạ tầng, khám phá ra nguồn tài nguyên mới, thời tiết ảnh hưởng đến sản xuất nông nghiệp...
 - **Tác động đến L :** Di dân, bùng nổ dân số, già hóa dân số...
 - **Tác động đến T :** Sinh viên tốt nghiệp đại học, phát minh sáng chế, cải thiện về năng suất, tiến bộ công nghệ...

Đường giới hạn khả năng sản xuất (PPF)

Sự di chuyển trên đường AS

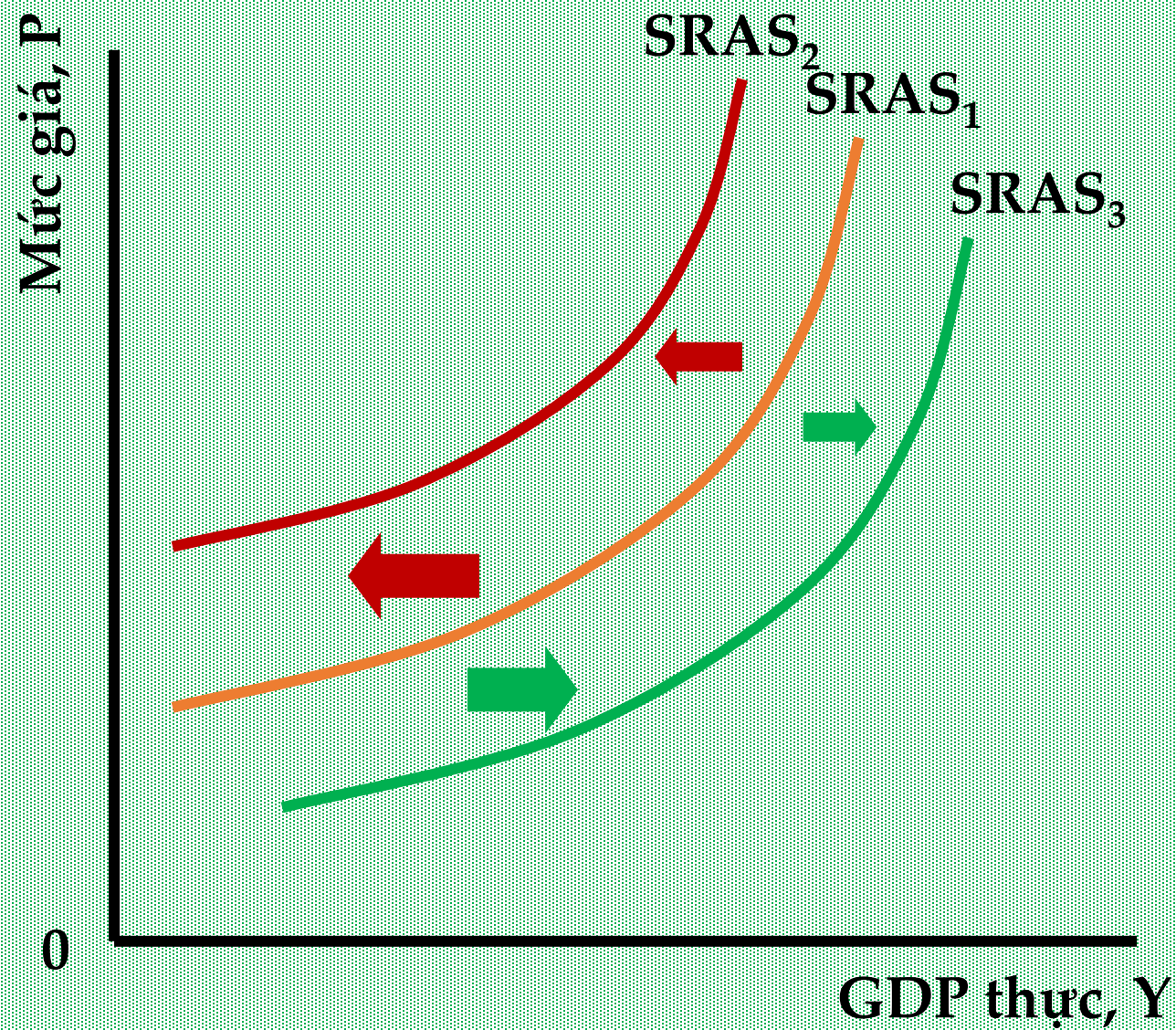
Sự dịch chuyển của đường tổng cung

- Thay đổi giá các yếu tố đầu vào
- Thay đổi năng suất
- Thay đổi thể chế
- Thay đổi môi trường kinh doanh

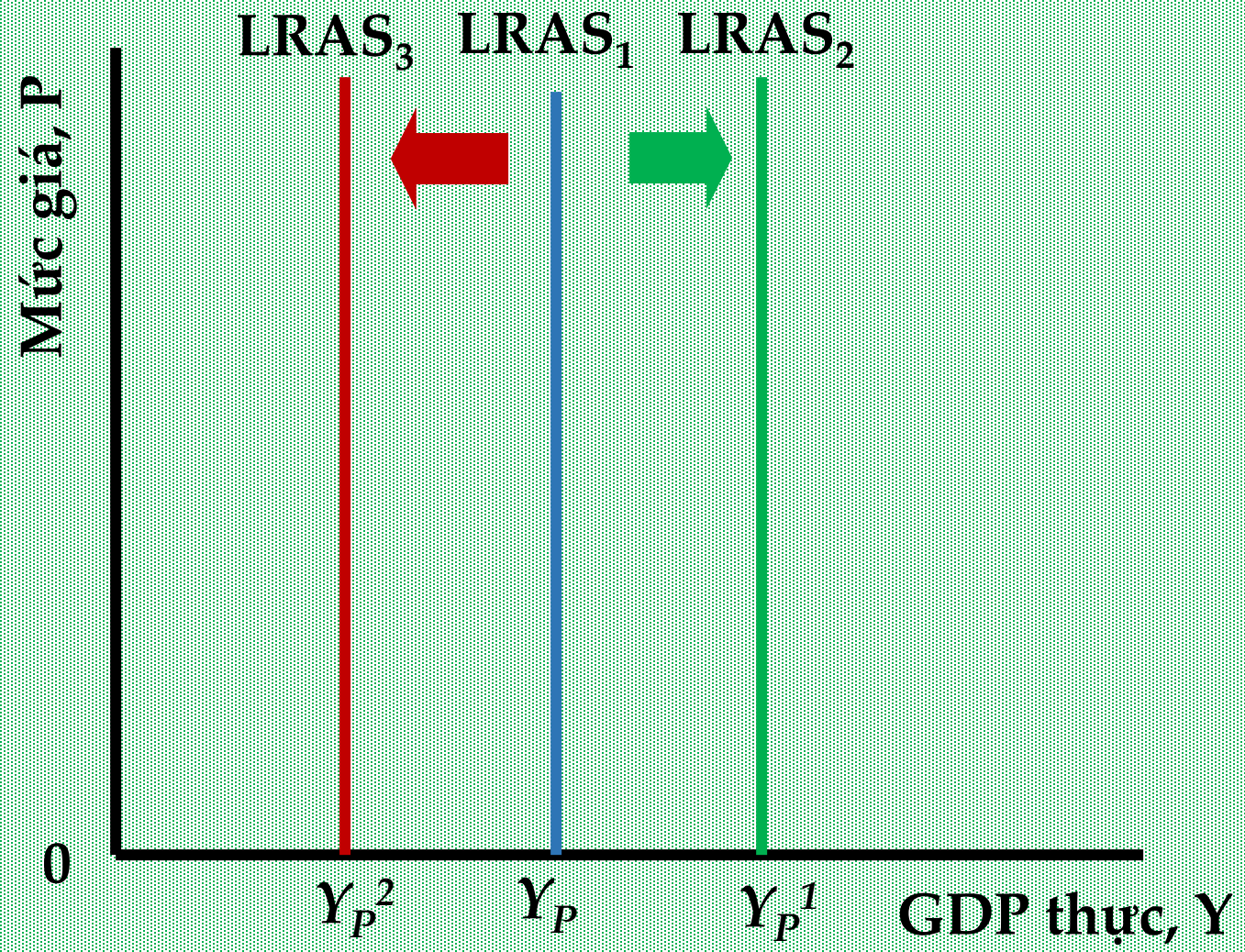
Các yếu tố xác định AS

Yếu tố	Tác động tăng của yếu tố lên AS	Tác động giảm của yếu tố lên AS
Giá yếu tố đầu vào	Giảm AS ↖	Tăng AS ↘
Năng suất	Tăng AS ↘	Giảm AS ↖
Điều tiết của chính phủ	Giảm AS ↖	Tăng AS ↘

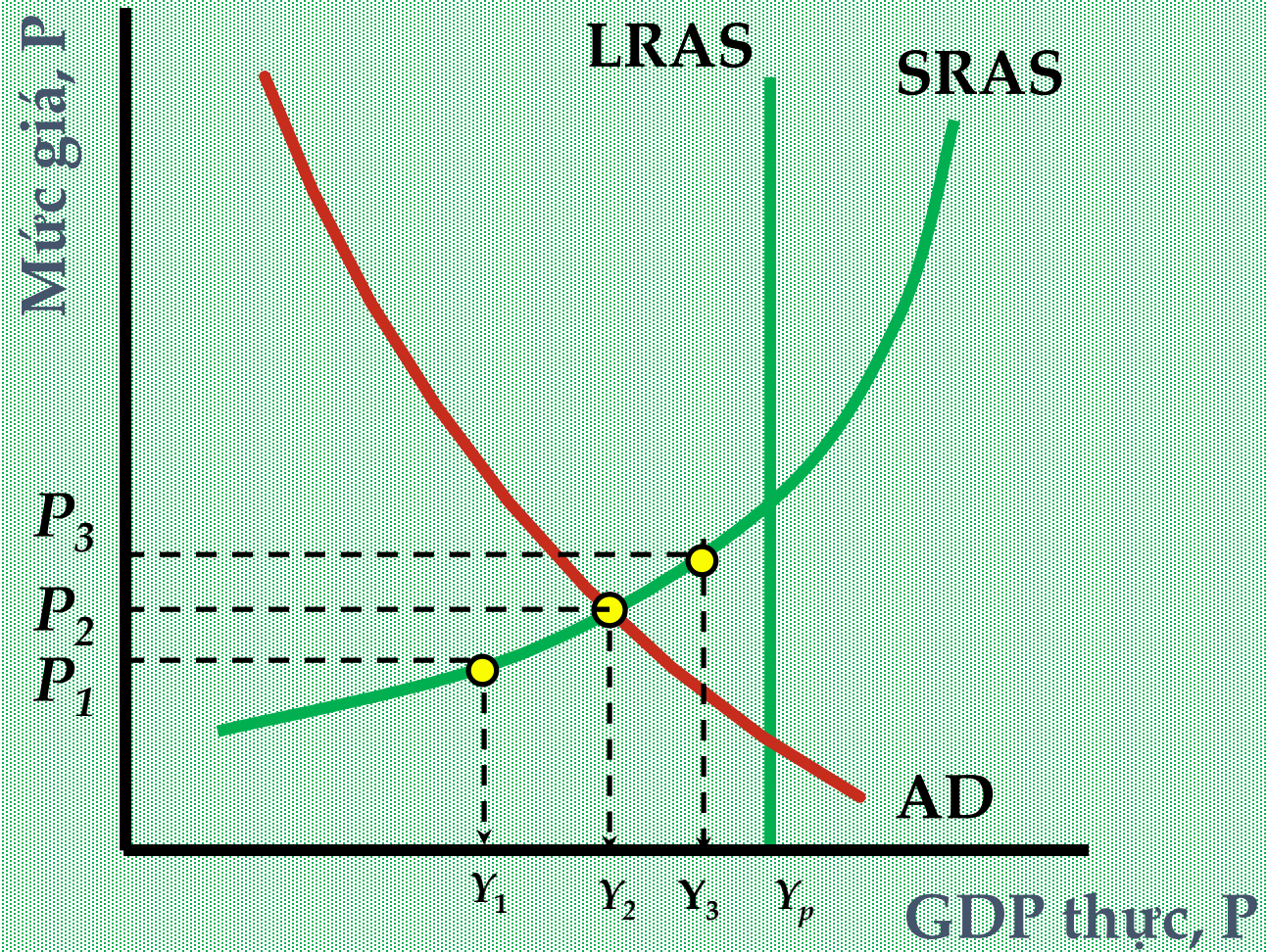
Dịch chuyển AS²³

Thay đổi LRAS

Cân bằng ngắn hạn

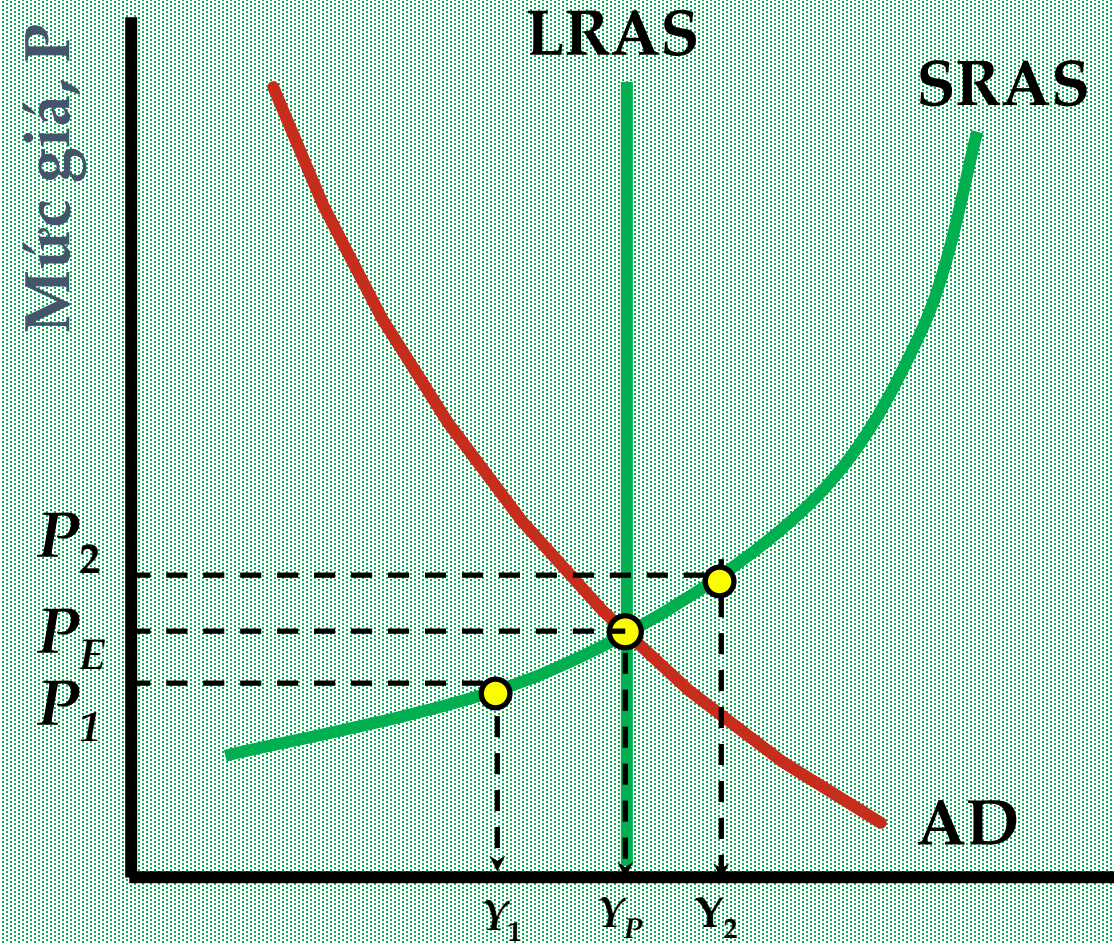
Cân bằng dài hạn

Ở trạng thái cân bằng dài hạn:

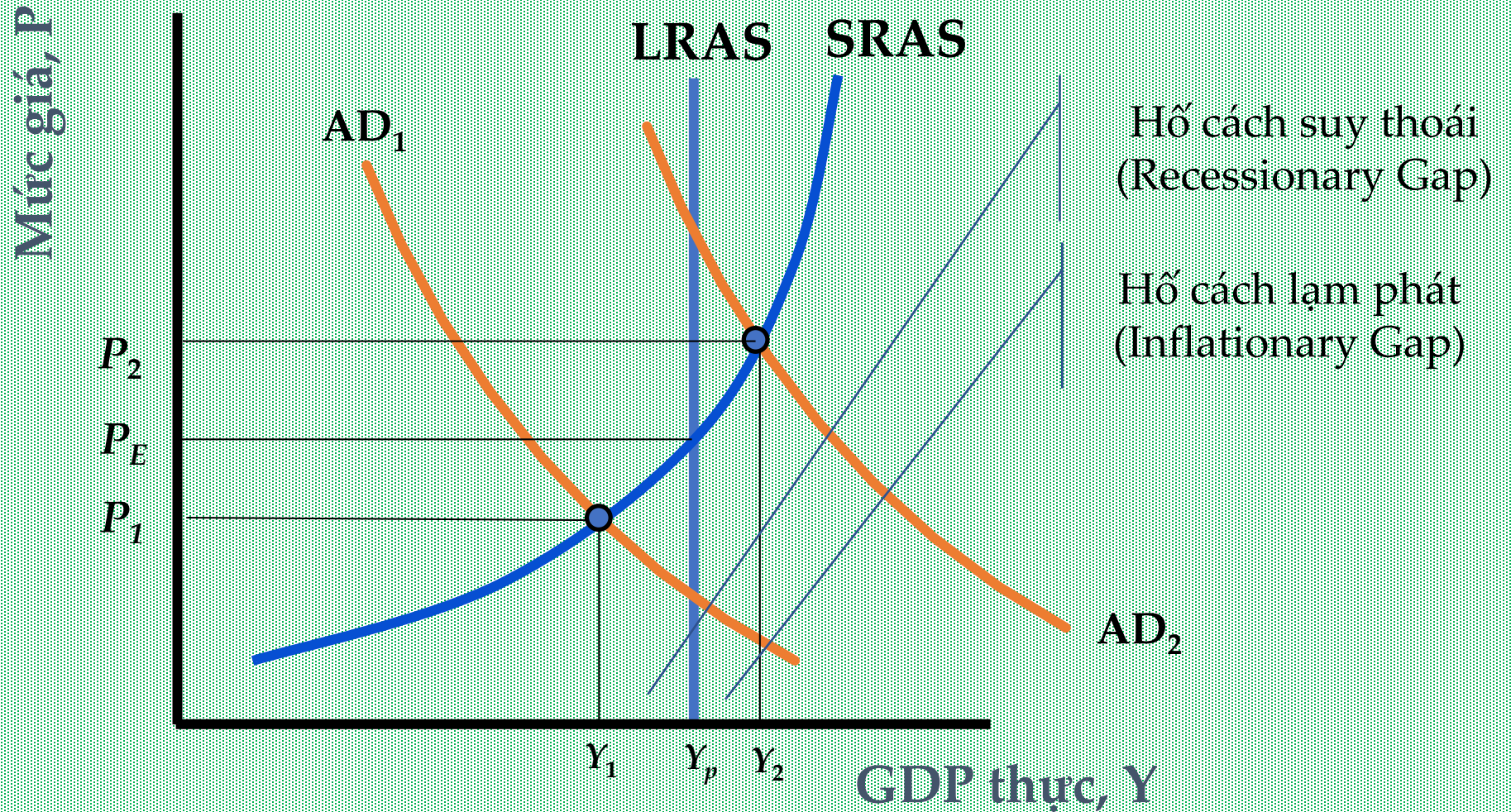
$$P = P_E$$

$$Y = Y_P$$

$$U = U_N$$

Hỗ cách suy thoái và hỗ cách lạm phát

Các đoạn của tổng cung

- **Đoạn Keynes**

- Nền kinh tế thất nghiệp nhiều dẫn đến việc tăng tổng cầu không có tác động lên tiền lương và mức giá

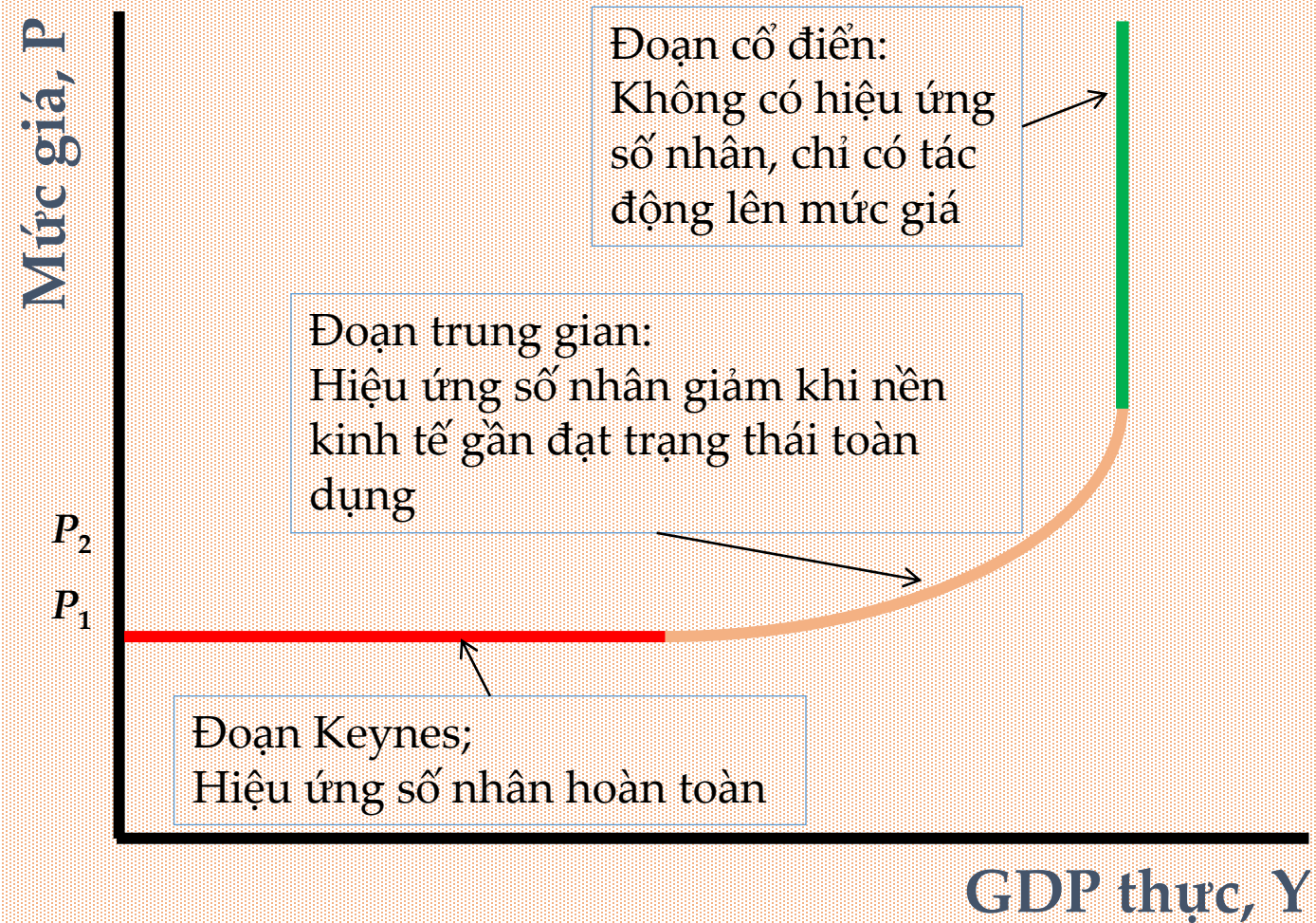
- **Đoạn cổ điển**

- Toàn dụng dẫn đến việc tăng tổng cầu chỉ làm tăng tiền lương và mức giá

- **Đoạn trung gian**

- Một vài khu vực trong nền kinh tế đạt được toàn dụng nhanh hơn khu vực khác

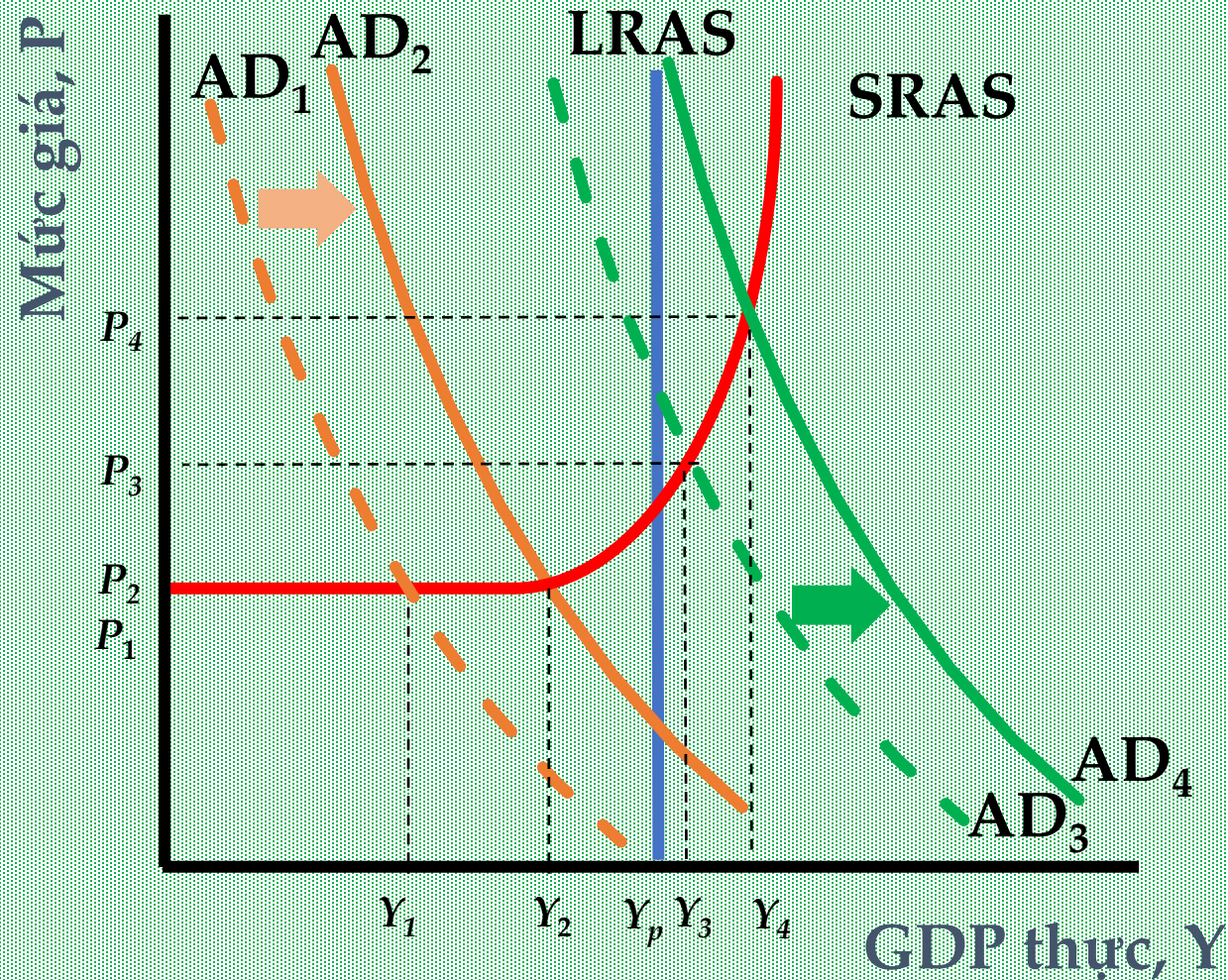
Hình dạng đường tổng cung ngắn hạn

Kinh tế học phía cầu vs phía cung

- Chính phủ điều tiết các hoạt động của nền kinh tế bằng cách tác động lên các yếu tố phía cầu
 - Chính sách thuế
 - Chi tiêu chính phủ
 - Điều tiết lãi suất
 - Điều hành cung tiền và tín dụng
- Chính phủ ảnh hưởng lên các hoạt động kinh tế bằng cách thực thi các chính sách phía cung
 - Chi phí đầu vào (lao động, tiền lương)
 - Giảm các rào cản, giảm điều tiết
 - Tăng động cơ khuyến khích: chấp nhận rủi ro, tinh thần doanh nhân

Ý nghĩa của hình dạng đường tổng cung

Kinh tế học cổ điển

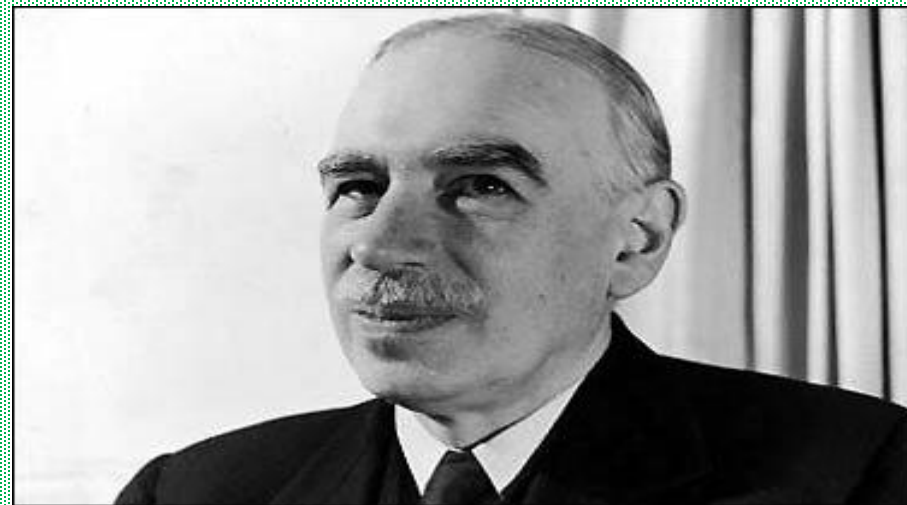
- Hầu hết các nhà kinh tế tin rằng lý thuyết cổ điển mô tả nền kinh tế trong dài hạn chứ không phải ngắn hạn
- Trong ngắn hạn, thay đổi biến danh nghĩa (ví dụ như cung tiền hay mức giá) có thể có tác động lên biến thực (sản lượng, tỷ lệ thất nghiệp)
- Các đại diện của kinh tế học tân cổ điển: Adam Smith, Jean-Baptiste Say, David Ricardo, Thomas Robert Malthus, John Stuart Mill.

John Maynard Keynes (1883-1946)

- *The General Theory of Employment, Interest, and Money, 1936*
 - Cho rằng các cuộc suy thoái hay đại suy thoái là kết quả của cầu không đủ
 - Các nhà hoạch định chính sách nên thay đổi tổng cầu
 - Phê phán các lý thuyết cổ điển

Các nhà kinh tế tự đặt ra cho mình một nhiệm vụ quá dễ dàng và vô dụng khi trong các mùa mưa bão họ chỉ có thể nói với chúng ta rằng khi cơn bão đi qua lâu, đại dương sẽ lại bình phẳng.

The long run is a misleading guide to current affairs. In the long run, we are all dead.

Tóm tắt

- Mô hình tổng cung – tổng cầu giúp giải thích các biến động ngắn hạn của nền kinh tế.
- Biến động ngắn hạn là sự lệch ra so với xu hướng tăng trưởng dài hạn của nền kinh tế.
- Sản lượng ngắn hạn lệch khỏi sản lượng tiềm năng khi mức giá nằm ngoài mức giá kỳ vọng.
- Sản lượng dài hạn không phụ thuộc vào mức giá, điều này giải thích đường tổng cung dài hạn thẳng đứng. Thay vào đó, sản lượng dài hạn được xác định bởi lao động, tích lũy vốn, và thay đổi công nghệ.
- Đường tổng cầu dốc xuống thể hiện quan hệ nghịch biến giữa mức giá và tổng sản lượng.
- Đường tổng cung dốc lên thể hiện quan hệ đồng biến giữa mức giá và tổng sản lượng.
- Một số lý thuyết giúp giải thích độ dốc của đường tổng cầu và tổng cung.
- Các yếu tố làm dịch chuyển tổng cung như môi trường kinh doanh, chi phí sản xuất, kỳ vọng... Các yếu tố làm dịch chuyển phía cầu như chính sách thuế, chi tiêu chính phủ, lãi suất và cung tiền.
- Các chính sách phía cung có vai trò và công cụ khác với các chính sách phía cầu.
- Chính phủ có thể can thiệp vào phía cầu bằng cách chính sách tài khóa và tiền tệ.

Một số bài nghiên cứu gợi ý tham khảo thêm

- Keynes, J.M. (1930). *A Treatise on Money*, London and Basingstoke: Macmillan.
- Leijonhufvud A. (1968). *On Keynesian Economics and the Economics of Keynes*, Oxford University Press.
- Skott, P. (1983). "An Essay on Keynes and General Equilibrium Theory", *Thames Papers in Political Economy*, Summer.
- Clower, R. W. (1989). "Keynes's General Theory: The Marshallian connection", in D. A Walker, ed., *Perspectives on the History of Economic Thought*, Vol II, Aldershot: Edward Elgar.
- Barro, R. J. (1994). "The Aggregate-Supply/Aggregate-Demand Model", *Eastern Economic Journal*, Winter, 1-6.
- Hahn, F. and Solow, R. M. (1995). *A Critical Essay on Modern Macroeconomic Theory*, Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Akerlof, G.A., Dickens, W.T. and Perry, G.L. (1996). "The Macroeconomics of Low Inflation", *Brookings Papers on Economic Activity*, 1-59.
- Dutt, Amitava K.; Skott, Peter (1996). "Keynesian Theory and the Aggregate-Supply/Aggregate-Demand Framework: A Defense". *Eastern Economic Journal*. 22 (3): 313–331.
- Palley, Thomas I. (1997). "Keynesian Theory and AS/AD Analysis". *Eastern Economic Journal*. 23 (4): 459–468.
- Blanchard, O. (2000) "What Do We Know about Macroeconomics that Fisher and Wicksell Did Not?" *Quarterly Journal of Economics*, 115, 1375-1409.
- Romer, D. (2000). "Keynesian Macroeconomics without the LM Curve", *Journal of Economic Perspectives*, 14(2), Spring, 149-69.
- Taylor, L. (2004). *Reconstructing Macroeconomics*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press.